

Referanser:

Arkivsak: 18/03718-64

Oppsummering etter tilsetting av ny biskop i Stavanger 2019

Sammendrag

Kirkerådet foretok tilsetting av biskop i Stavanger på sitt møte i januar. I ettertid har det kommet mange reaksjoner på tilsettingen, særlig fra kirkelige miljøer, råd, tilsatte med flere i Stavanger bispedømme. Denne saken gir et lite innblikk i hva mange av reaksjonene har handlet om.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar informasjonen til orientering.

Saksorientering

Bakgrunn

Tilsettingen av ny biskop i Stavanger 24. januar har ført til mange og sterke reaksjoner mot Kirkerådet.

Kommunikasjonsavdelingen har registrert 251 avisoppslag i perioden 23. januar - 12. februar, de aller fleste siterer kritikere av Kirkerådets vedtak.

Kirkerådet har mottatt omkring 20 epost-henvendelser med kritikk av avgjørelsen, - både fra privatpersoner og fra menighetsråd i Stavanger bispedømme og saken var

tema i Dagsnytt atten i en debatt mellom nestleder i bispedømmerådet, Jostein Ådna og kirkerådets direktør.

1. februar vedtok Stavanger bispedømmeråd en uttalelse med overskriften "Ber Kirkerådet lytte til kritikken". Lederen for bispedømmerådet har i flere uttalelser utdypet kritikken av tilsetningsvedtaket.

Når det gjelder inn- og utmelding, er tallene noe høyere i den aktuelle uken sammenliknet med året før. Likevel er det kun snakk om beskjedne utslag.

Uttalelse fra Stavanger bispedømmeråd (1.2.2019)

Ber Kirkerådet lytte til kritikken

Stavanger bispedømmeråd gjorde fredag et vedtak som setter ord på manges uro for om kirken fortsatt vil anerkjenne, lytte til og gi rom for deres engasjement.

Stavanger bispedømmeråd hadde 1. februar sitt første møte etter utnevningen av ny biskop. På møtet ble tilsettingsprosessen evaluert, og rådet vedtok i den anledning en felles uttalelse.

Bispedømmerådet ønsker biskop Anne Lise Ådnøy velkommen. Like fullt kommer rådet med en tydelig henstilling til Kirkerådet om å ta på alvor kritikken som har kommet etter utnevnelsen av ny biskop.

Rendyrke kirkepolitisk profil?

– I den rådgivende avstemmingen, i Stavanger bispedømmeråd og blant biskopene ble prosten i Karmøy, Helge S. Gaard, satt på første plass. Kirkerådet har ikke fulgt dette rådet. I en sak som denne vil begrunnelsen aldri være offentlig. Vi ser at selve beslutningen reiser mange spørsmål. Utnevnelsen har skapt usikkerhet om Kirkerådet nå vil rendyrke en bestemt kirkepolitisk profil i viktige saker. Mange spør seg nå om kirken fortsatt vil anerkjenne, lytte til og gi rom for deres engasjement, uttaler Stavanger bispedømmeråd.

Økt spenningsnivå

– Flere opplever også at utnevnelsen svekker troen på det lokale demokratiet i kirken. Konkrete tilbakemeldinger peker på at Kirkerådet gjennom utnevnelsen har økt spenningsnivået og svekket tilliten mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Stavanger bispedømmeråd vil be Kirkerådet lytte til kritikken som er kommet, står det i uttalelsen.

– Kirkedemokrati er viktig

– Både biskop og kirkedemokrati er viktige av hensyn til kirkens oppdrag. Kirken holder fortellingen om Jesus levende, møter tusenvis av mennesker i hele Rogaland hver uke og bidrar til fellesskap i alle lokalsamfunn. Vi vil stå sammen om å løfte fram troen på Jesus Kristus i en kirke som engasjerer seg i menneskers liv og hverdag. Det samler på tvers av uenighet.

Kirkerådslederens svar til Stavanger bispedømmeråd:

Kirkerådet har mottatt uttalelsen fra Stavanger bispedømmeråd angående Kirkerådets tilsetting av ny biskop i Stavanger 24. januar. Jeg er glad for at dere har

tatt imot Anne Lise Ådnøy og ønsket henne velkommen inn i tjenesten og fellesskapet.

Tilsetningen har skapt mange ulike reaksjoner og har fått kritikk fra flere hold. Mange stiller spørsmål ved om demokratiske spilleregler er fulgt. Kirkemøtet vedtok en ny ordning for bispeansettelser så sent som i 2018. En bispeansettelsesprosess inneholder mange komponenter som til slutt samles i Kirkerådets behandling og valg av biskop. Spørsmålene som nå stilles, handler om hvordan den rådgivende avstemmingen skal forstås og vektas i sluttbehandlingen av saken.

Jeg tar denne kritikken på alvor og har bedt om at erfaringene med denne saken tas opp til drøfting på neste Kirkerådsmøte i mars.

Med utgangspunkt i denne saken, er det ikke grunnlag for å si at kirkerådet vil rendyrke en spesiell kirkelig profil. Rådet har tilsatt biskoper med ulik profil og teologisk ståsted – også i Stavanger.

Ved forrige kirkevalg fikk Åpen folkekirke et flertall av stemmene og Kirkerådet har i denne perioden et flertall av medlemmer utgått fra Åpen folkekirke. Kirkevalget danner grunnlaget for det kirkelige demokratiet, og dermed også for profil i behandlingen av ulike saker.

Det er all grunn til å understreke at kirken fortsatt anerkjenner, lytter til og gir rom for folkevalgte, ansattes og frivilliges engasjement. Frivilliges innsats er avgjørende for kirken over hele landet.

Kirkerådet ønsker fortsatt å stå sammen med dere og løfte fram troen på Jesus Kristus i vårt samfunn og i enkeltmenneskers liv.

Innlegget nedenfor sto på trykk da den første bølgen av umiddelbare reaksjoner hadde lagt seg. Den oppsummerer på en konstruktiv måte hva mange reaksjoner har handlet om:

Innlegg i Vårt Land 11. februar, av Kjetil Aano:

Ingen energi å miste

Dagens ordning for val og utnemning av biskop fører med seg for stor energilekkasje. Den energien treng vi, så vi kan kanalisera den i byggende menighetsarbeid og konstruktivt folkekyrkjeleg engasjement.

Den verste støvsky har lagt seg etter siste bispeutnemning i Stavanger. Kjenner eg bispedømmet rett – og det gjer eg – vil den nye biskopen bli tatt imot med omsorg og samarbeid. Bispedømmet har interesse av at forholdet mellom biskop, presteskap og tilsette, og kyrkjelydar faktisk fungerer.

Men det gjer ikkje behovet for å drøfta kor fornuftig den nåverande ordninga for val eller utnemning av biskop er, mindre aktuelt.

Men først: Ingen har trekt i tvil at kyrkjerådet har formell rett til å gjera som dei gjorde. Men det tar ikkje bort den lokale opplevinga av å ikkje bli tatt på alvor. Og den blir særleg sterk når det opplevast som om dette er eit fenomen som gjentar seg. Det kan godt henda at bakgrunnen for valet denne gongen heng saman med andre

saker enn ulike nyansar i syn på samlivs- og ekteskapsordning, slik Alf Gjørund hevdar i sin sympatiske refleksjon på side 2-3 i Vårt Land den 2. februar.

Fangar ikkje nyansane.

Men heller ikkje det bidrar til å dempa frustrasjonen. Det heng blant anna saman med at det truleg er mange her i bispedømet som ikkje heilt kjenner seg igjen i Gjørund si framstilling: Det er to frontar der den eine på eit formalistisk folkekyrkjeleg grunnlag tenker i hovudsak ordning, og den andre nærast lever i eit bedehus-fangenskap. Dette fangar ikkje heilt nyansane eller kyrkjebiletet der for eksempel impulsane frå den anglosaksiske verda kan vera like sterke som frå bedehusrørsla.

Eg er elles rimeleg trygg på at den nye biskopen har altfor god bakkekontakt til at ho vil starta si teneste ved å krevja omfattande innstraming av gjeldande liturgisk praksis.

Men spørsmålet om det kyrkjerådet gjorde var fornuftig i eit lengre perspektiv, blir like fullt ståande. Og i forlenginga av det – om den ordninga som altså opnar for at ei profilert teologisk gruppe kan komma i ein posisjon der dei har nasjonal utnemningsrett, er ei ordning med bærekraft. Eg vil argumentera for at prosessen i Stavanger demonstrerer at dette er ei ordning som over tid vil vera krevjande.

Rygg til å bera.

Direktøren i kyrkjerådet, Ingrid Vad Nilsen, forsvarte kyrkjerådets vedtak på førebiletleg vis i debatt med Jostein Ådna, nestleiar i Stavanger bispedømeråd, i Dagsnytt atten nyleg. Samtidig viste ho til at dette var ei ordning som hadde overlevd frå den tida då biskopar blei utnemnde i statsråd. Og så la ho til: Staten hadde rygg til å bera slike vedtak. Det naturlege oppfølgingsspørsmålet lot ho henga: om ei folkekyrkje fråkopla frå staten har det same.

Eg trur Vad Nilsen har viktige poeng: Vi treng ei ordning som sikrar at vi får gode leiarar i kyrkja, og som sikrar at vi får leiarar og biskopar, med variert teologisk profil og ulik erfaringsbakgrunn. Skal dei styra og leia ei mangfaldig kyrkje, er det nødvendig.

Men vår nye kyrkjeordning bygger på frivillig innsats. Både styringsansvar og økonomisk ansvar heng i aukande grad på at menneske lokalt stiller tid og ressursar til disposisjon for den kyrkja dei er medlemmer av. I dette perspektivet trur eg ikkje at den ordninga vi nå har, og som vi nettopp opplevde praktisert, har bærekraft over tid.

Tatt på alvor.

Vi treng ei ordning som fører til at både det sentrale ansvaret for kyrkjens totale behov og det lokale (bispedømebaserte) votumet blir opplevd tatt på alvor, slik at det bygger, og ikkje undergrev viljen til og ønsket om å støtta og yta for denne kyrkja. Det er i tillegg ein opplevd diskrepans mellom ei omfattande valordning – bispedømevis og nasjonalt - og ein utnemningsmåte som kan overprøva resultatet av denne omfattande og krevjande prosessen.

Dagens ordning fører med seg for stor energilekkasje. Den energien treng vi, så vi kan kanalisera den i byggande menighetsarbeid og konstruktivt folkekyrkjeleg engasjement.

Eg vil oppmoda dei sentralkyrkjelege organa til å arbeida vidare med dette, for å laga ei val- og/eller utnemningsordning som i høgare grad enn i dag møter desse behova.

Innlegget nedenfor representerer de som har tilkjennegitt sin støtte til Kirkerådets vedtak og forklarer og begrunner Kirkemøtets vedtak om tilsetting av biskop:

Innlegg i Vårt Land 14. februar 2019, av Finn Ragnvald Huseby:

Rådgivende avstemming

Vi bør ikke bruke ordet «bispevalg» om dagens utpeking av biskoper i Den norske kirke.

En kamerat av meg opplevde å bli stoppet av politiet og få en bot fordi han kjørte for langt i en påkjøringsfil, slik at han endte med å kjøre i kollektivfeltet. Da han ga uttrykk for at påkjørings-filen var for kort, svarte politi-mannen: «Jaha, så De er altså uenig i skiltingen?»

Helt uberettiget.

Tilsetting av ny biskop i Stavanger har medført mange innlegg i Vårt Land. Flere av innleggene kritiserer Kirkerådet på en måte som jeg synes er helt uberettiget. Så godt som alle innleggene gir uttrykk for at de mener Anne Lise Ådnøy vil være en god biskop! Men mange kritiserer likevel at ikke kandidaten med størst oppslutning i avstemmingen tilsettes. Jeg oppfatter det slik at enkelte dypest sett er «uenig i skiltingen» og ønsker omkamp og innføring av en valgordning ved utpeking av biskoper.

Kirkemøtet vedtok med stort flertall (67 mot 38 stemmer) i 2018 at en ikke vil innføre en ren valgordning. En valgordning innebærer mange spørsmål, ikke minst: hvem skal ha stemmerett? Alle kirkens medlemmer? I Kirkemøtet var flertallet dessuten overbevist om at valg er et meget usikkert grunnlag både for å sikre den best kvalifiserte kandidaten, og for å ivareta de varierende vurderinger som kan være der rundt tilsetninger: Hvilke kvalifikasjoner trengs nå, lokalt eller nasjonalt?

Fort misforståelser. I komiteen som behandlet saken i Kirkemøtet var flertallet av oss derfor opptatt av at det må gjøres tydelig at når noen bes om å avgi stemme, er det ikke et valg de deltar i, men de er med i en rådgivende avstemming. Ordbruken «bispevalg» gir fort misforståelser og bør ikke benyttes!

Avstemmingen får riktignok en avgjørende betydning for hvilke tre av de nominerte kandidatene som kan tilsettes, men bispetilsettingen skal ikke avgjøres av den rådgivende avstemmingen. Kirkemøtets flertall valgte å opprettholde den ordningen vi har hatt i noen år, der Kirkerådet, som kirkens fremste demokratisk valgte styringsorgan mellom kirkemøtene, fatter den endelige beslutningen om hvilken av de tre kandidatene med størst oppslutning, som de vurderer som den best kvalifiserte for den aktuelle stillingen.

At Kirkerådet fatter beslutningen innebærer at det kirkelige representative demokrati er tydelig ivaretatt. Kirkerådet representerer hele landet, og har samlet sett en stor oversikt over Den norske kirke. Kirkemøtet understreket at det skal være en best mulig opplyst prosess fram mot det endelige tilsettingsmøtet, der Kirkerådets arbeidsutvalg gjennomfører intervjuer og legger fram sin skriftlige anbefaling for Kirkerådet på grunnlag av disse.

Variert teologisk profil.

Hensikten i Kirkemøtet var nettopp det Kjetil Aano refererer at Kirkerådets direktør har gitt uttrykk for i Dagsnytt atten: Vi trenger en ordning som sikrer gode ledere, at vi får biskoper med variert teologisk profil og ulik erfaringsbakgrunn, som både hver for seg og samlet kan framstå som gode ledere for en mangfoldig kirke. Et godt tilsettingsarbeid er krevende. Men min opplevelse er at Kirkerådet i begge tilsettingene i Stavanger har gjort nettopp det Kirkemøtet har bedt dem om, og at Kirkerådets medlemmer ved begge anledninger har gjort sine vurderinger etter beste skjønn med sikte på å foreta et best mulig tilsettingsvedtak.

Jeg vet ikke hva rådets flertall har vektlagt denne gangen. Men jeg ville tenkt at det vil ha betydning for mange i kirken at det også i Stavanger bispedømme er mulig å tilsette en kvinne som biskop. Og jeg tenker at en har fått en biskop som – i tillegg for å roses for sin sentrale Kristus-forkynnelse – også framheves for sin evne til å nå bredt ut blant kirkemedlemmene, også ut over menighetskjernene.

251 nyhetssaker i perioden 23. januar - 12. februar med treff på stikkordene «biskop» + «Stavanger»

Her oppgis antall ganger overskriften er funnet:

Stavangers nye biskop heter Anne Lise Ådnøy	10
Ber Kirkerådet lytte til kritikken	8
Skaper debatt Vinterstorm etter bispevalget i Stavanger	6
Kirkerådets maktarroganse provoserer	4
Jubel for biskop Anne Lise Ådnøy	3
«Uklokt av Kirkerådet»	3
Stavangers nye biskop heter Anne Lise Ådnøy	3
Hvorfor har vi så mange bra kvinner i Norge?	3
Åpen folkekirke leverer	2
Rå maktarroganse	2
Når folk står mot folk	2
Leder: Velkommen Ådnøy	2
Derfor trosset de bisperådet og valgte Anne Lise Ådnøy	2
Dramaet i Petrikirken	2
Et narrespill	2
Ådnøy ny biskop	2
Et skritt i riktig retning	2
Fra 'rent bord' til liturgisk orden	2
Uklok utnevnelse	2
Ulike signaler	2
Det som ikke splitter	2
Inkompetanse og maktarroganse?	2
Vraket - for andre gang	2
Anne Lise Ådnøy ny biskop i Stavanger	2
Ingen energi å miste	2
Dagens valgordning tjener ikke kirken	2
Valde biskop på tvers av det lokale fleirtallet	2
Skuffelse, sinne og begeistring	2
Prest truer med sivil ulydighet	2
Vil søke samarbeid - blant annet med Filmfestivalen	2

Utnevningen av Ådnøy var klokest	2
Rent bord?	2
Kirkerådet abdiserer	2
Ny biskop i Stavanger	2
På tilliten løs	2
Hva med kirken?	2
Omkamper ovenfra	1
'Ble satt ut da jeg fikk beskjeden'	1
Anne Lise Ådnøy blir ny biskop: - Jeg er svært takknemlig for tilliten	1
Åpen folkekirke	1
«Rå maktarroganse»	1
Bispeoverraskelsen	1
– Her er det yrkesforbud for homofile prester	1
Hva handlet bispeutnevningen egentlig om?	1
Anne Lise Ådnøy er ny biskop	1
Prestestudent melder seg ut etter bispeutnevning	1
«Total makt - arroganse»	1
Melder seg ut etter bispeutnevning	1
– Kirkerådet har fulgt sitt mandat	1
– Her er det yrkesforbud for homofile prester	1
Det liberale kyrkjedemokratiet sitt sanne ansikt	1
Gjør Åpen folkekirke rent bord?	1
Gaard: De kjører sin egen agenda	1
Biskoputnevningen	1
Uklok bispetilsetting	1
Distriktsprogram - Rogaland	1
Et godt valg av ny biskop	1
Kirken har tatt et skritt i riktig retning	1
– Her er det yrkesforbud for homofile prester	1
Frykter folkekirke uten folk	1
Biskopene diskuterer sin egen fremtid	1
Den liberale toleransen. Hvor liberal er den egentlig?	1
Tar opp kritikk mot tilsetting av biskop	1
Kyrkja må ta att plassen som den gode brubyggjaren	1
Hun blir den nye biskopen	1
Stavangers nye biskop heter Anne Lise Ådnøy	1
Ønsker ny biskop velkommen	1
leder Sentralmakten rår	1
Slik er den nye biskopen	1
Kvinneleg biskop i Stavanger	1
Anne Lise Ådnøy ny biskop i Stavanger	1
Blanda reaksjonar på ny biskop	1
Anne Lise Ådnøy ny biskop i Stavanger	1
'Vi ville fått kritikk uansett'	1
Anne Lise Ådnøy ny biskop i Stavanger	1
– Vet ikke om folk kommer til å gidde å engasjere seg i kirken lenger	1
– Vi ville fått kritikk uansett hvem som ble biskop	1
Ny kvinnelig Biskop i Stavanger!	1
Meningsløs bispeutnevning	1
- Jeg har sett at jeg kan fylle rollen som biskop	1
Frykter folkekirke uten folk	1
Vraket som biskop for andre gang på to år: - Ja, jeg er skuffet	1
Reagerer på at kirken gjøres til en politisk arena	1
– Vitner om inkompetanse og maktarroganse	1

Ny biskop vil ha likere gudstjenester 1
 – Tøft å bli overkjørt for andre gang 1
 Ny bispeutnevning skaper splid 1
 Prest truer med sivil ulydighet 1
 Strides om bispevalgordningen Konservative vil ha ren valgordning 1
 Et hån mot kirkedemokratiet 1
 En forsvarstale 1
 Leder i Stavanger bispedømmeråd skeptisk til bispevalgordning 1
 Anne Lise Ådnøy blir ny biskop: - Jeg er svært takknemlig for tilliten 1
 Gjør Åpen folkekirke rent bord? 1
 Velkommen Biskop 1
 Ny biskop vil ha likere gudstjenester 1
 Derfor trosset de bisperådet og valgte Anne Lise Ådnøy 1
 Ein alvorleg feil 1
 Tar opp kritikk mot tilsetting av biskop 1
 – Jeg regner med at det kommer til å storme 1
 Den rådløse Kirken 1
 ‘Ikke rør rekkefølgen!’ 1
 Gaard: – De kjører sin egen agenda 1
 Ønsker ny biskop velkommen 1
 Blanda reaksjonar på at Stavanger har fått sin første kvinnelege biskop 1
 Mer hverdagsglede til folket 1
 – En hån mot kirkedemokratiet 1
 Gaard vraket som biskop 1
 FRI Rogaland 1
 Norge mitt elskede land, hvor går du hen? 1
 ‘Vigselssyn var ikke avgjørende’ 1
 Anne Lise Ådnøy ble ny biskop 1
 Ny biskop i Stavanger: ? Eg vil jobbe for ei meir open kyrkje 1
 – Kirkerådet står helt fritt til å velge hvem de vil som biskop 1
 Professor om bispetilsettingen: «Kirkerådet har diskvalifisert seg som kirkeledelse»
 1
 – Kirken blir mer og mer polarisert 1
 Mener bispekandidat er forbigått to ganger 1
 Anne Lise Ådnøy ny biskop i Stavanger 1
 Gaard: – Det er tøft å bli overkjørt for andre gang 1
 Presteforeningen 1
 Anne Lise Ådnøy ny Stavanger-biskop 1
 Hun blir ny biskop i Stavanger 1
 Stavanger domkirke / St. Petri kirke 1
 Anne Lise Ådnøy er ny biskop i Stavanger 1
 Hun blir den nye biskopen 1
 Gaard vraket som biskop til tross for rekordoppslutning 1
 Åpen folkekirke 1
 ‘Bispevalg handler om liturgi’ 1

Utmeldte og innmeldte i Stavanger bispedømme i måneden januar 2016-2019

Januar 2019
 Utmeldte 145
 Innmeldte 30

Januar 2018
Utmeldte 103
Innmeldte 21

Januar 2017
Utmeldte 357 (elektronisk utmelding fra sommeren -16. Høye utmeldingstall også i januar -17)
Innmeldte 24

Januar 2016
Utmeldte 131
Innmeldte 10